

4

СТОР.

Відправна точка
на професійному шляху

5

СТОР.

Цікава
Марія Яцьків

7

СТОР.

Студвесна –
таланти розквітають

У пошуках краси

17 травня – День науки

Якось Роберт Оппенгеймер, американський фізик-теоретик, зазначив: «Наука – це не все, але наука – це красиво». Красу науки можна розглядати по-різному: із погляду важливості її результатів для розвитку суспільства, як вагомий інструмент пізнання світу, зрештою, як браму в захопливу царину відкриттів.

Як би там не було, але в пошуках наукової краси весь час перебуває й УжНУ. Цей рік проведення різноманітних досліджень особливий. Адже проходить під знаком 80-річчя альма-матер.

Водночас у країні війна, і це також накладає серйозний відбиток на дослідницьку діяльність у нашому університеті. Утім, не все однозначно. Іван Миронюк, проректор із наукової роботи, професор, у розмові зі мною зазначив: «Повномасштабне вторгнення російської армії в Україну не тільки спричинило великі виклики, кризи для вчених, особливо в системі фінансування, підтримки, розвитку інноваційних проєктів, а й відкрило нові можливості». Іван Святославович додав: УжНУ перебуває в умовах диверсифікації джерел фінансування науково-дослідних робіт, розуміючи, що за сучасних умов держава фізично не зможе виділяти значні кошти на проведення фундаментальних та прикладних наукових досліджень. Адже кошти сконцентровані на підтримку науково-дослідних проєктів, спрямованих на обороноздатність і післявоєнну відбудову України. Отож акцент було зроблено на зовнішнє фінансування університетської науки. До прикладу, якщо на початку третього тисячоліття наші вчені подавалися на кілька міжнародних конкурсів, то число останніх за 20 років, особливо з урахуванням науково-дослідної програми Європейського Союзу «Горизонт Європа», зросло в понад 5 разів. Тобто грантову діяльність у сфері науково-дослідної роботи суттєво активізували. Тільки торік науковці університету, відповідно до пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки, виконували 10 робіт, а також реалізовували 5 міжнародних проєктів. Збільшилася й кількість господарських проєктів, зокрема, у 2024 році реалізували 10 господарських проєктів. У 2,5 рази зросла сума коштів, зароблених на реалізації науково-дослідних ініціатив.

У конкурсі проєктів фундаментальних наукових досліджень, прикладних наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок молодих учених у 2024 р. перемогу здобули 3 проєкти, фінансування яких розпочалося з 2025 року за рахунок коштів державного бюджету України. Слід відзначити, що порівняно з 2023-ім у тому ж 2024-ому в 1,4 рази зросло фінансування загалом наукових робіт молодих учених.

Саме використання ресурсів грантової діяльності значною мірою забезпечило виживання університетської науки за нинішніх реалій. Іван Святославович зауважив, що вдалося виграти кілька особливо великих проєктів. Два з них, зокрема, стали переможцями конкурсного відбору науково-технічних та інфраструктурних проєктів, які профінансовані за кошти спеціального фонду, отримані за рахунок зовнішнього інструменту допомоги Європейського Союзу для виконання зобов'язань України в Рамковій програмі ЄС з наукових досліджень та інновацій «Горизонт 2020»: «Шаруваті фероїки MM'P2S(Se)6 з унікальними функціональними властивостями для нанорозмірних гетероструктур» (науковий керівник – професор Юліан Височанський) та «Інноваційні підходи

І за нинішніх складних умов наш університет залишається потужною інституційною організацією, яка відкриває можливості для реалізації серйозних науково-дослідних проєктів, навіть світового рівня.
Іван Миронюк,
проректор із наукової роботи УжНУ,
професор.

до аналізу і корекції мікробіому в діагностиці, профілактиці та лікуванні посттравматичних стресових розладів» (наукова керівниця – професорка Надія Бойко).

Ще одним вагомим досягненням науковців УжНУ стала перемога проєкту «Стратегія спрямованого синтезу функціональних халькогенгалогенідних матеріалів для потреб медицини й енергетики» (науковий керівник – Михайло Сливка) у конкурсі «Передова наука в Україні», що фінансується за рахунок грантової підтримки Національного фонду досліджень України.

Ще один знаковий аспект у науковій діяльності вишу – розвиток нових напрямків, які зараз стають дуже актуальними на рівні і національної, і світової науки (про це йтиметься далі). Адже світ швидко змінюється, і є запит на модерні

знання, модерні дослідження, модерні результати діяльності.

УжНУ вже тривалий час відомий як провідний заклад вищої освіти, що вирізняється потужними науковими школами. Вони заклали міцне підґрунтя для майбутніх поколінь, відкрили перспективи самореалізації та сприяють нарощуванню наукового потенціалу. Іван Миронюк зазначає: «В Ужгородському національному університеті діє кілька наукових шкіл – у фізиків, хіміків, біологів, медиків, філологів. Є фундатори, котрі сформували бачення та підходи. Існує перше, друге й навіть третє покоління учнів. Це та основа, скелет науки альма-матер, що буде розвиватися далі та підтримає розвиток у напрямку потужних наукових напрацювань».

Закінчення на стор 2.

Фото Мирослави Гарзздій з архіву.

День пам'яті та перемоги

8 травня в Україні відзначають День пам'яті та перемоги над нацизмом у Другій світовій війні 1939–1945 рр. Із часу перемоги над нацистською Німеччиною минуло 80 років. У цей день ми вшановуємо тих, хто віддав життя за мир, свободу й наше майбутнє. Свято є черговим нагадуванням про ціну, яку заплатив український народ, про подвиги, а також про значення людяності, єдності й незламності духу. В умовах російсько-української війни пам'ятати уроки минулого, берегти цінності, боротися за правду й справедливість особливо важливо.

Від усього серця бажаю вам добробуту, віри в краще майбутнє та мирного неба над головою!

Володимир Смоланка,
ректор УжНУ.

ВІТАННЯ

Вітаємо провідну фахівчиню філологічного факультету Лесю Щоку з ювілейною датою народження! Бажаємо міцного здоров'я, невичерпного оптимізму, наснаги, стабільності й гармонії в житті. Нехай Вас оточують тільки добрі й удячні люди, праця завжди буде гідно оцінена, а кожен день приносить задоволення! Газета «Погляд» долучається до привітань і дякує Лесі Миколаївні за співпрацю! Ваш внесок у життя факультету й відданість своїй справі – безцінні.

12 квітня професор кафедри інформатики та фізико-математичних дисциплін факультету інформаційних технологій УжНУ, науковець, заслужений діяч науки і техніки України, академік Академії наук вищої школи України, зовнішній член Угорської академії наук Володимир Міца відзначив 75-річчя. Бажаємо ювілярові міцного здоров'я, натхнення та реалізації всіх задумів. Нехай у професійному житті буде стабільність і розвиток, а кожен день дарує нові ідеї та можливості. Газета «Погляд» дякує за багаторічну співпрацю!

Про діяльність ПГФК та інші питання

5 травня відбулося чергове засідання вченої ради УжНУ. Насамперед очільник вишу, професор Володимир Смоланка привітав із днями народження, а також сам отримав вітання. Нагрудний знак МОН України «Відмінник освіти», грамоту ректора нашого університету за багаторічну сумлінну працю, досягнення успіхів у справі навчання й виховання дітей і молоді та з нагоди ювілею одержав професор Володимир Міца. Було вручено дипломи й атестати, що засвідчують присвоєння вчених звань.

Відтак доповідь про навчальну, наукову та виховну діяльність ПГФК виголосив директор Володимир Росоха: «Природничо-гуманітарний фаховий коледж УжНУ здійснює свою діяльність у сфері фахової передвищої освіти за освітньо-професійним ступенем «Фаховий молодший бакалавр» на основі базової та повної загальної середньої, професійної (професійно-технічної) освіти». Сукупний ліцензований обсяг прийому становить 625 осіб. На сьогоднішній день у коледжі навчається 1156 студентів: 1111 – на очній формі, 45 – на заочній.

Значну увагу в підрозділі приділяють науково-методичній роботі, національно-патріотичному, художньому, естетичному, морально-етичному, правовому, екологічно-

му вихованню, волонтерській діяльності тощо.

Далі перейшли до атестаційних і конкурсних справ. Учене звання професора здобули Ігор Лях (кафедра інформатики та фізико-математичних дисциплін) і Наталія Петрецька (конституційного права та порівняльного правознавства). Посаду завідувача кафедри військової підготовки обійняв Микола Попельський; фізичної географії та раціонального природокористування – Мар'яна Салюк; професора кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи – Володимир Староста; кібернетики і прикладної математики – Михайло Повідайчик; адміністративного, фінансового та інформаційного права – Сандра Болдіжар.

Було розглянуто й питання про реорганізацію факультету післядипломної освіти та доуніверситетської підготовки, а ще створення науково-дослідного інституту ментальної відновлення та психотравматології, а також затвердження положення, програми курсів підвищення кваліфікації, створення разових спеціалізованих учених рад із метою присудження ступеня доктора філософії, уточнення тем дисертаційних досліджень, зміну наукових керівників, рекомендацію до друку та опублікування окремих видань тощо.

Софія Скиба,
«Погляд».

Зрушити байдужість: акція вдячності ветеранам

«Жест вдячності за захист України» – таку акцію влаштували в Ужгороді. Євген Сивопляс, засновник ГО «Зруш Скелю» та ветеран, стояв із табличкою: «Подякуй за захист – приклади руку до серця». Розповів: «Під час до-

слідження виявлено, що без таблички лише 8 із 1000 перехожих звернули увагу, а з табличкою в Ужгороді це була вже кожна п'ятнадцята людина, в Івано-Франківську – кожна друга». Під час акції збирали

пожертви на програму «Зруш Скелю» та просвітницькі проекти для молоді й дітей. Організація працює над створенням казки-розмальовки для дошкільнят та учнів перших класів, що навчатиме толерантно-

го ставлення до ветеранів та учасників бойових дій.

«Зруш Скелю» має місію розвивати культуру гідного ставлення до ветеранів і людей з інвалідністю. «Пробудити суспільство від байдужості

складно, це як зрушити камінь із місця. Саме тому ми обрали відповідну назву», – пояснив Є.Сивопляс.

Олена Лазня,
студентка
відділення журналістики.

У пошуках краси

Закінчення.

Початок на стор. 1.

Звичайно, без проблем не обходиться. Скажімо, даються взнаки зміна поколінь науковців, згоргання фінансової підтримки. Ось дослідження, які стосувалися фізики ядра, завжди були унікальними. Водночас науково-навчальна мікродронна лабораторія імені Володимира Шкоди-Ульянова залишається самобутньою на теренах України. Іван Святославович додає: «І перспективи розвитку лабораторії дуже великі, особливо враховуючи низькі енергії, із якими працює. Дослідження в біології, медицині можуть давати вагомий результати. Так само інші лабораторії, які в нас є, скажімо, навчально-наукова лабораторія рентгеноструктурного аналізу. Одна з унікальних в Україні – навчально-наукова лабораторія космічних досліджень імені Мотрі Братійчук, де працюють молоді вчені, виконують цікаві програми й гранти. У хіміків чимало напрацювань, тому вони виграють великі проекти. Наші мікробіологи працюють із мікробіомами, і ці розробки теж значні, особливо з погляду

персоналізованої медицини. Не можна не згадати про геномну лабораторію на біологічному факультеті з унікальними дослідженнями геному українців сумісно з іншими державами. Я б ще навів приклади, але й згадані щойно вже ілюструють наш науковий потенціал».

Тим часом сьогодення науковій університетській галузі підкидає нові виклики: потужно розвиваються цифрові технології, штучний інтелект, виникають обмеження через дію воєнного стану, кадрові втрати, зокрема у зв'язку з пандемією коронавірусу, дефіцит молодих науковців (аспіранти часто залишають наукове середовище, бо низький рівень заробітної плати), неунікальна проблема загалом недофінансування...

Але науковці УжНУ не бідаються, не сидять склавши руки. Ось активно до процесу залучають здобувачів освіти. Діє формат стартапів, центрів, конкурсів, розвиваються студентське наукове товариство, рада молодих учених. Аспірантів до наукової діяльності стимулюють публікаціями. Це не щось унікальне, однак те, що здатне

забезпечити майбутнє. Так само в університеті планують ефективно скористатися поділом на науково-педагогічних та педагогічних працівників. Приміром, вирішують питання з обліком годин, переліком функцій. Іван Святославович зізнається: «У нас є доволі велика група науковців, котрі очікували таких змін. Чому? Тому що в колег просто не вистачало часу на підготовку проектів, виконання науково-дослідних робіт, оскільки майже все поглинав суто освітній процес. Тепер ситуація зміниться на краще. Потрібно лише почекати, щоб усе добре прорахувати. Зокрема, плануємо створити робочі групи з формування концепції обліку наукової діяльності. Тут орієнтуємося на показники, які Міністерство освіти і науки України використовує для наукової атестації».

Окремої уваги заслуговує міжнародний напрямок. Проблеми (особливо для гуманітаріїв) публікацій в індексованих виданнях (останні ще й рядами знімають із рейтингових списків), виїзду науковців за кордон, знання іноземних мов – лише частина з питань, які сьогодення зозулею під-

кидає не лише в наукове гніздо УжНУ. Утім, і в цьому напрямку альма-матер шукає фарватерну лінію, долаючи навігаційні виклики в діяльності. Так, послугуються випуском дайджестів, розсиланням їх науковцям. Функціонують відділи організації та впровадження розробок, науково-технічної інформації, патентно-ліцензійного забезпечення та комерціалізації, грантової діяльності, які координують роботу за напрямками, допомагають налагодити зв'язки, створити нові команди. Іван Миронюк наводить приклад: «Є новий конкурс україно-швейцарських проектів, але бракує партнерів. Сприяємо в їхньому пошуку, забезпечуємо виконання технічної роботи, віднаходимо нові можливості. Так підтримали один українсько-австрійський білатеральний проект, який стосується сфери онкології та штучного інтелекту. Десь підтримка коштами скромніша, але ми й на неї погоджуємося; бо якщо не будемо подавати, то не виграватимемо нічого взагалі».

Так само здійснюється пошук шляхів публікацій у міжнародних журналах. І з рейтингом

у «Scopus» та «Web of Science» урахують, приміром, Index Copernicus. Розраховують в УжНУ й на громадське обговорення цієї проблеми на всеукраїнському рівні. А вже з подібними труднощами стикаються не лише науковці нашого вишу. «Річ не лише в імпакті-факторі того чи іншого журналу. На рейтинг впливає й те, чи міжнародний, національний або навіть чи колектив авторів одного вишу готує статтю. Є чимало в прямому сенсі хитрацьких за своєю суттю наукових видань, багатого часу займає вивчення міжнародних журналів... Знаю, що наші автори теж писали за уваження, зверталися до МОН із пропозиціями переформулювати деякі позиції в підготовленому відповідному наказі. Поки немає системного рішення. Але будемо сподіватися, що воно з'явиться в результаті обговорень», – зазначає Іван Миронюк.

Ось так, у буднях проблем і у святах відкриттів, наука УжНУ розвивається. Непросто, із потугами, але перебуває в пошуках тієї краси, про яку говорив Роберт Опенгеймер...

Володимир Тарасюк,
«Погляд».

Слова, що торкаються серцець: конкурс «Есе про все»

Чи може одне есе змінити ваш погляд на щось? А якщо таких творів десятки й кожен особливий? Цьогорічні роботи довели нам, що справжні історії не просто звучать – вони залишають слід у серцях.

В Ужгородському національному університеті на черговому засіданні Пресклубу молодого журналіста «Медіаперспективи» уже вдев'яте відбувся конкурс «Есе про все», точніше фінал. А вже з 23 поданих робіт до завершальної частини змагань потрапили 10 найкращих. Їх оцінювало журі у складі Юрія Бідзілі, декана філологічного факультету, професора; Євгена Соломіна, завідувача кафедри журналісти-

ки, доцента; доценток цього ж підрозділу – Олеси Барчан і Наталії Толочко. Переможців чекали призи від Ужгородської міської ради, які надала Алла Чернубок, очільниця управління у справах культури, молоді та спорту.

Захід має особливе значення, адже він присвячений захисникам і захисницям. Перед початком присутні вшанували пам'ять загиблих у нинішній війні хвилиною мовчання та виконали Державний Гімн України.

Цьогорічною родзинкою стало представлення робіт у трьох форматах: текстовому, як аудіо та відео. Тематика есе вражала глибиною й різноманітністю: спогади про рідний дім та міс-

та, порівняння людства з деревами й стовпами, розвінчування міфів про Японію, проблема вигорання, також машина часу. Я теж брала участь у конкурсі. Для мене це був надзвичайно цінний досвід: дізналася чимало нового, знайшла натхнення для майбутніх робіт і просто мала нагоду замислитися над буденним. Дуже хвилювалася. Учасників, які презентували есе, обирали шляхом смайликової лотереї, тому я здригалася щоразу, як витягали папірець. У результаті виступала... останньою, але це не завадило успішно представити роботу, хай і з тремтливими руками.

Я поспілкувалася з іншими

конкурсантками та глядачами, дізналася їхні враження. «Слухати есе, які написали інші, завжди цікаво. Ти дізнаєшся, як мислить людина, про її відчуття, про що думає. Крім того, можна відзначити метафори, звороти, навіть нестандартні погляди на щось, і використовувати це у своїй творчості. Тому такі конкурси корисні й розвивають тебе як фахівця», – зазначила Софія Скиба.

«Відверто: були переживання, але незначні. Неочікуваним стало те, що волею жеребу виступала першою. Мені дуже сподобались усі роботи, радію за кожну з учасниць», – зізналася Вікторія Ливдар.

«Я прийшла повболівати, і мені сподобалося. Студентки висвітлювали важливі теми з різних ракурсів, що дуже цікаво. Деякі есе в буквальному сенсі зачепили за живе й довели до сліз. Грою слів, образами й побудовою текстів... Наші дівчата – неймовірні!» – розповіла Аліна Глуханіч.

Ще я дізналася думку одного із членів журі, співголови – Євгена Олександровича: «Дуже добре, що цьогоріч у нас був півфінал та фінал. До завершальної частини «Есе про все» увійшли, певно, найкращі роботи. І вони вразили. Хоч конкурс традиційний, але щороку є щось нове. Роботи, пов'язані з домом, утратою... Авторкам удалося переда-

ти частинку того, що прожили самі. Занурили за допомогою мовних засобів. Також ми побачили й почули переконливі відео-, аудіоряд. Ніколи не потрібно зупинятися, слід розвиватися. І саме подібні конкурси дають такі можливості: подивитися на себе, на інших, таким чином рухатися вперед».

А тепер щодо результатів: третє місце в другокурсній відділенні журналістики Ярослави Чемеренко, Дар'ї Ліхоліт та першокурсниць Вікторії Ливдар і Діани Шкабури. Друге місце здобули другокурсниця Валерія Мельник, Софія Скиба й першокурсниця Ксенія Бонюк. І в числі переможниць – другокурсниця Софія Сливка, Анастасія Савко та першокурсниця, авторка цих рядків. Вітаємо дівчат! Як переможниця, я радію за всіх. Думаю, для кожної з тріумфаторок це – велике досягнення та мотивація. Дуже рада, що подала есе, наступного року знову візьму участь.

Загалом переконана: «Есе про все» – не просто конкурс, то – подорож, де кожна історія стає вікном у внутрішній світ автора. І хто знає: можливо, уже наступного року ми побачимо ще більше оригінальних поглядів та ідей. Сподіваюся на це...

Крістіна Крицька,
студентка
відділення журналістики.

Ярмарок вакансій в Ужгороді: шанс для молодих спеціалістів

В Ужгороді влаштували Ярмарок вакансій-2025 під назвою «Територія кар'єрних можливостей». Уже третій рік поспіль захід збирає роботодавців і тих, хто в пошуках роботи, з усього Закарпаття. Організаторами стали Закарпатська обласна військова адміністрація, Ужгородська міська рада, Державна служба зайнятості та Ужгородський національний університет. Партнери – Українська академія лідерства, ГО «Неемія», «Edup», публічно-приватне партнерство для поліпшення профосвіти в Україні та компанія «Країна». Головна мета заходу – допомогти людям знайти роботу, підтримати розвиток профтехосвіти та створити можливості для співпраці між бізнесом і навчальними закладами. Філологічний факультет нашого університету також долучився до ініціативи.

Здобувачі освіти поділилися враженнями від події. Вікторія Ухаль, студентка 1 курсу, котра опанує освітню програму «Середня освіта. Українська мова і література. Зарубіжна література», розповіла: «Було цікаво познайомитися з представниками різних компаній і установ, які презентували свої можливості для молодих спеціалістів. Особливо приємно бачити, що працедавці справді зацікавлені в співпраці зі студентами, котрі виявляли інтерес: підходили до стендів, спілкувалися з роботодавцями, дізнавалися про умови працевлаштування й стажування. Я вдячна організаторам за таку чудову ініціативу!»

Світлана Завадяк (теж опанує вищезазвану освітню програму) додала: «Було дійсно цікаво, і я мала змогу більше

дізнатися саме про ті професії, які особливо подобаються. Усі, хто брав участь у ярмарку, – максимально привітні; чітко та лаконічно відповідали на поставлені запитання. Не обійшлося й без частувань, якщо вони безпосередньо стосувалися вакансії, до прикладу, як у представників сфери харчових технологій».

Студенти філологічного факультету активно долучилися до поширення анонсу заходу: писали пости в соцмережах, щоб поінформувати якомога більше людей. Загалом здобувачі фаху дізналися багато нового й могли довідатися про цікаву для себе роботу. Сподіваємося на такі ж події в майбутньому!

Аліна Глуханіч,
студентка
відділення журналістики.

Відродження традицій

Інтенсив із митного права від Ліги студентів АПУ УжНУ

У ректораті УжНУ відбувся інтенсив із митного права, організований Асоціацією юристів України (АПУ) при Ужгородському національному університеті. Захід зібрав понад 100 учасників, серед яких – здобувачі освіти, молоді юристи та фахівці-практики.

Голова Ліги студентів АПУ УжНУ Діана Греца підкреслила важливість відродження традицій, започаткованих попередниками. Вона зазначила, що такі заходи сприяють розвитку професійних навичок та зміцненню зв'язків між університетською молоддю і юридичною спільнотою з числа практиків.

Особливістю інтенсиву стали виступи запрошених спікерів, фахівців у галузі митного права Василя Татоша, Вікторії Гелле,

Віктора Куцкіра. Їхні лекції охопили ключові аспекти митного законодавства України, зокрема процедури митного оформлення, митного контролю та правові наслідки порушень. Учасники ставили запитання та слухали відповіді.

У програмі також – інтерактивні сесії, під час яких учасники ознайомилися й зі службовими собаками митниці. Це дозволило студентам ще більше дізнатися про складові роботи цього державного органу.

Інтенсив підтвердив: відродження традицій та активна участь студентів у ньому є запорукою розвитку правової спільноти й підвищення якості юридичної освіти в Україні.

Олександра Король,
студентка
відділення журналістики.

«ChristLit»

Християнський світогляд та гуманітарні науки збігаються в одну пряму, аби формувати відповідь на глибокі питання суспільства в сьогоденні. Тією прямою став і навчально-науковий міждисциплінарний центр гуманітарних наук «ChristLit», який відкрили на факультеті історії та міжнародних відносин УжНУ.

Ідеться про вивчення духовних і суспільних чинників у міждисциплінарному вимірі крізь призму християнського світогляду, каже ініціаторка й нині керівниця Центру, доцентка кафедри полікультурної освіти та перекладу Наталія Попович.

Україна в час війни потребує глибинних змістів, на яких будуватиме свою суспільну, наукову, духовну реальність, наголосив завідувач кафедри богослов'я УКУ Віктор Жуковський. Для цього ж потрібні фахівці, література, освітні програми...

Переклад богословської літератури, публічні лекції про церкву, мову та культуру українською та іноземними мовами, формування корпусу стародруків тощо... У центрі чимало напрямків роботи, тож науковці й студенти матимуть більше можливостей для досліджень.

Мирослава Гараздій,
«Погляд».

«Мови і культури під час війни»

Науковим скринінгом культурного та мовного стану суспільства називають автори монографію «Мови і культури під час війни». Видання презентували в Археологічному музеї УжНУ.

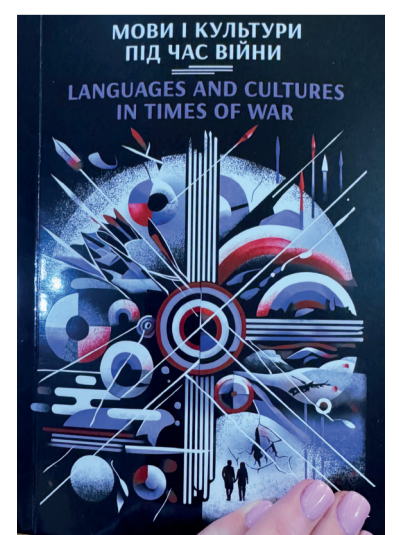
Шлях до виходу у світ був непростим, але початок задуму – вдалим, зокрема за підтримки професора, завідувача кафедри соціології та соціальної роботи, сержанта ЗСУ Федора Шандора, як зауважила на презентації професорка цієї ж кафедри, координаторка НДЦ соціології мови Галина Шумицька.

До монографії ввійшли матеріали доповідей Міжнародної

наукової конференції «Мови та культури під час війни...», яка відбулася в Лондоні 2-3 травня 2024 року. Один із висновків – мови та культури розвиваються. Тільки по-іншому, мовив професор університетського коледжу Лондона Алекс Круглов.

Питання ж розвитку мови й культури в період повномасштабного вторгнення постає гостріше, на чому акцентував Уповноважений із захисту державної мови, професор Миколаївського національного аграрного університету Тарас Кремінь.

Мирослава Гараздій,
«Погляд».

Відправна точка на професійному шляху

Як улаштований відділ кадрів

Що є основою університету? Освітній процес? Наукова діяльність? Чи, може, щось матеріальніше: лекційні зали, бібліотеки, лабораторії? Без цього уявити заклад вищої освіти дійсно складно, проте найважливішою частиною, зрештою, є люди. Саме працівники УжНУ перетворюють звичайні приміщення на аудиторії, чисті аркуші – на дослідження та документи, а розташовані по всьому місту корпуси – на єдиний злагоджений механізм. Існування такого великого колективу забезпечують працівники кадрової служби, які 27 квітня відзначали професійне свято.

Відділ кадрів можна назвати своєрідною відправною точкою чи навіть лінією старту: це перший підрозділ, який відвідують перед початком

роботи в альма-матер. Однак на тому знайомство не завершується, адже новий працівник повертатиметься сюди й надалі – протягом усього шляху в УжНУ. Щоправда, уже з іншою метою, бо обов'язки відділу не обмежуються прийомом документів і їх перевіркою. Сьогодні я також завітала до підрозділу не для того, щоб, як зазвичай, ознайомитися з наказом, – із нагоди свята хочу дізнатися більше про роботу фахівців, котрі допомагають формувати університетську родину.

Характерною рисою підрозділу є вміння поєднувати приємне й необхідне: понеділок та п'ятниця тут зазвичай починаються з невеликої наради за філіжанками ароматної кави. У такій затишній атмосфері колектив обговорює завдання на тиждень, а також радиться щодо вирішення труднощів. Відтак починається прийом відвідувачів: претендентів на роботу й працівників. Упродовж дня ведеться безперервна комунікація з проректорами, керівниками підрозділів, співробітниками університету...

До обов'язків відділу належать формування й

ведення особових справ, унесення записів у трудові книжки, обчислення загального, спеціального й страхового стажу, підготовка проектів наказів та розпоряджень, документів для нагородження й заохочення, витягів, довідок із місця роботи, контроль та реєстрація листків непрацездатності, здійснення заходів щодо підтримки трудової дисципліни, оголошення конкурсу на заміщення вакантних посад і забезпечення дотримання чинних законодавчих норм на всіх етапах його проведення. Крім того, працівники готують та запитують дані, необхідні для ефективної роботи університету, надають інформацію про чергові й додаткові відпустки, порядок установлення надбавок за науковий ступінь та/або вчене звання, за вислугу

років. Колектив складається з восьми людей: начальниці, заступниці, завідувачок секторів (їх три: із роботи з науково-педагогічним та загальним персоналом, цифрової обробки та передачі даних працівників, кадрового обліку та електронної звітності) і провідних фахівчинь.

Очільниця відділу Руслана Волошин каже: «Робота є доволі об'ємною й нелегкою, водночас різноманітною, цікавою. Вимагає приділяти велику увагу чинному трудовому законодавству: стежити за змінами та доповненнями». Співробітники підрозділу дійсно безперервно підвищують кваліфікацію, здобувають нові знання й навички. Наприклад, із контролю за веденням електронного документообігу, формування електронних справ, організації роботи в умовах воєнного стану, здійснення необхідних заходів щодо дотримання законодавства у сфері захисту персональних даних...

«Дуже часто перед фахівцями з'являються виклики, які потрібно правильно, оперативно та ефективно вирішувати, а це вимагає значної стресостійкості, бажання й уміння навчатися нового. Але найголовніше те, що притаманне кожному працівникові відділу, – професійність, любов до роботи й до УжНУ. Важливу роль відіграє підтримка керівництва, діалог, під час якого можна порадитися та вирішити складне питання, а також розуміння: усі працюють у дружньому колективі, що

йде до спільного результату – процвітання нашого університету», – поділилася очільниця.

Серед великої кількості інформації, яка проходить через відділ, можна знайти справді цікаві факти. Наприклад, найстаршим працівником є професор кафедри угорської філології Українсько-угорського навчально-наукового інституту, доктор філологічних наук Петро Лизанець – у липні цього року йому виповниться 95 років. Водночас Петро Миколайович трудиться в альма-матер найдовше – із 1957 р. Наймолодшою працівницею виявилась авторка цих рядків :).

А чи були якісь дивні заяви про прийом на роботу або звільнення? «Дивні, а іноді навіть смішні заяви надходять нерідко, проте це вкрай важливі документи, які мають установлену форму та повинні містити чіткий зміст, написаний власноруч, тому наш підрозділ зобов'язаний уносити необхідні зауваження, наполягати на їх урахуванні й дотриманні правил», – мовила Руслана Юрївна.

Відділ кадрів – центр, через який проходять не тільки документи, а й долі тисяч людей. Можливо, робота фахівців є не надто публічною, проте саме завдяки їм наш заклад успішно функціонує. Усе – завдяки щоденній відповідальності та уважності до дрібниць. Щиро вітаємо кадрових працівників із професійним святом!

Софія Скіба,
«Погляд».

Візит з Італії

Професор Енріко Албанезі прочитав відкриту лекцію в УжНУ

Юридичний факультет Ужгородського національного університету мав честь приймати особливого гостя – професора Енріко Албанезі, доцента кафедри конституційного права факультету права Генуезького університету (Італія).

Лекція «Прямі вибори прем'єр-міністра в Італії. Нова (і неконституційна) форма правління?» («The Direct Election of the Prime Minister in Italy. A new (and unconstitutional) form of government?») викликала неабияку зацікавленість серед студентів, аспірантів та викладачів. Захід зібрав представників з усіх курсів юрфаку, аудиторія активно ставила запитання й отримувала відповіді.

Професор Албанезі, знаний фахівець у галузі конституцій-

ного права та учасник міжнародних дослідницьких ініціатив, пов'язаний, зокрема, з Institute of Advanced Legal Studies, University of London, поділився глибоким аналізом політичних трансформацій в Італії та потенційних загроз, які може нести ідея прямого обрання прем'єр-міністра. Особливо цінним стало те, що лектор залучав аудиторію до обговорення. Це відбувалося за допомогою перекладача або ж самі студенти запитували англійською. Лекція іноземною мовою стала також чудовою практикою для здобувачів фаху щодо застосування професійної термінології, особливо в зіставленні поглядів на моделі державного управління в Європі та Україні.

Декан Ярослав Лазур привітав гостя та подякував за системну

співпрацю, адже це вже другий візит Енріко Албанезі на факультет. Очільник юрфаку також підкреслив надзвичайно цікаву та актуальну тему лекції.

Захід супроводжувався живою дискусією з участю студентів та викладачів. Присутні обговорювали процеси формування уряду в Україні та Італії. Принагідно з уявляючи згадали позицію прем'єр-міністра Італії Джорджі Мелоні щодо підтримки України, зокрема на міжнародній арені.

Загалом візит став важливою подією для юридичного факультету – не щодня до нашого університету приїжджає професор із серця Італії.

Олександр Король,
студентка
відділення журналістики.

ФІЛІЖАНКОВІ РОЗМОВИ

Цікава Марія Яцьків: «Мрію, щоб «Ювентус» повноцінно запрацював...»

– Ні-ні, дякую. Тільки-но поїла. Хіба каву.

– Обідала?

– Хліба такий шматок щойно!

[Із розмови з колегою за секунди до початку нашої з Марією розмови].

Один короткий діалог, зате в якому чітко охарактеризовано М.Яцьків, начальницю Центру гуманітарно-виховної роботи, профорієнтації та працевлаштування УжНУ. За мініатюрною поставою, що прикрашена скромністю (ох, як непросто було вмовити цю людину на інтерв'ю! І як це вдалося зробити – хай залишиться в таємниці від пропонованої газетної полоси :), ховається активна організаторка більшості університетських подій із шилом ініціатив, що весь час витикається з мішка бурхливого сьогодення. Зрештою, читайте самі...

– Не питаю: кава чи чай, зважаючи на твоє замовлення. Але як давно стала поціновувачкою тунусного напою?

– Ой, насправді я, напевно, до 24 років каву взагалі не куштувала. Підсіла на неї, коли тут працювала. Тепер без кави жити не можу. Нею починається кожен ранок. Ми навіть склали й придбали для нашого центру кавоварку. І до речі, у всіх колег непереносимість лактози, то ми п'ємо з безлактозним.

– І скільки філіжанок у день є для тебе нормою?

– До трьох. Але зараз намагаюся пити одну.

– Для тебе кавування – час смакувати напоєм чи вирішувати справи?

– Гм... Для мене це, напевно, заспокійливе. Кава заспокійлива! Саме так!

– Як ти стала пов'язаною з УжНУ?

– Я з Ужгорода, як завжди кажу, не виходила. У 2007 році вступила до вишу. Із третього курсу працювала секретарем Первинної профспілкової організації УжНУ. Таким чином, із початку 2010-ого труджусь в альма-матер. Офіційно з 1 квітня. Сміюся із цього збігу. А після закінчення університету я перейшла у відділ гуманітарно-виховної роботи. Була спершу провідним фахівцем. Мене запросили, але навіть якби ні – я б попросилася (сміється – прим. авт.). Тут робота схожа до тієї, яку я виконувала в профкомі: організація заходів, спілкування зі студентським активом, адвокація здобувачів освіти. Багато різних ланок: від національно-патріотичного до фізичного виховання. Тобто діяльність майже не змінилася. Завжди стаю на захист мо-

лоді. Чому? Тому що в мої часи не існувало вільного відвідування, поблажок. Навпаки: якщо ти студент-активіст – маєш більше вчитися! Важко це, добре пам'ятаю. Непроста організаційна справа. Мене взагалі з дому хотіли виселити (сміється – прим. авт.). Бо, до прикладу, «Студентська весна»... Ми йдемо містом збирати листочки, вирізаємо літери, фарбуємо... Або ж міс УжНУ. Теж абсолютно все робимо самотужки.

А в 2012 році взяли участь в «Ужгородській регаті». Будували підводний човен: із гуртожитка № 5 забрали двері, ходили ринками, збираючи пластикові пляшки. У перший день продавці сказали, що нас уже випередили ті, хто це робить постійно (сміється – прим. авт.). Тож наступного дня ми прийшли раніше. Різне траплялося...

– Пригадаєш щось цікаве з твого студентського життя?

– Напевно, найкращими були поїздки на море. Працювала тоді в профспілці. На першу таку пропозицію відгукнулося 69 студентів! Досі в моїй голові подробиці організації тієї мандрівки, навіть що замовляли.

Загалом багато заходів улаштували. Завжди придумували щось цікаве, креативне. Могли до другої-третьої ночі сидіти в профкомі й працювати.

О, ще згадала! У 2012 році ми власноруч створили найдовший альбом випускників і потрапили до «Книги рекордів України». Розгортали на набережній ті 160 із чимось метрів. Нині альбом зберігається в Музеї історії УжНУ. Зібрали від фотографів світлина випускників 2012-ого із всіх факультетів. Зробили навіть самотужки шкіряну обкладинку.

– Як Центр допомагає студентам працевлаштуватися?

– У нас цей процес триває весь рік: різноманітні тренінги, майстер-класи щодо працевлаштування; двічі на рік Ярмарок вакансій (останній був саме цього місяця); зустрічі студентів із роботодавцями; екскурсії підприємствами, установами, онлайн-заходи; хочемо ще спробувати формат майстер-класів від працедавців.

– А скільки влаштованих на роботу студентів?

– Статистику взагалі не ведемо. Просто розміщуємо вакансії. Раніше залишали і свої контакти (до нас зверталися студенти, далі їх ми зв'язували з роботодавцями). Це довгий процес. Зараз усі просто заповнюють Google-форму. Пропозиції публікуємо на сайті УжНУ. Окремо щороку студенти заповнюють онлайн-резоюме, де ми радимо додавати не лише корпоративні пошти, а й особисті, щоб молодь, закінчивши університет, усе одно могла отримувати сповіщення про вакансії. Також у нас є Viber-чат, Telegram-канал із відповідними пропозиціями, інстаграм-сторінка «uzhnu.today» із рубрикою «Є робота!».

– Яка твоя найбільша мрія стосовно університету?

– Відновити студентський центр дозвілля «Ювентус». За нього в мене зараз дуже болить серце. Ми вже подавалися на різні ініціативи, але там потрібна величезна сума для капітального ремонту. Слід зробити опалення, замінити електропроводку. Мрію, щоб «Ювентус» повноцінно запрацював... Ось як «YouthHub», до прикладу. Вітражі як унікальну частину там залишимо, але систему необхідно переробити. Якби «Ювентус» виграв грант, як гуртожитки №4 на «БАМі», – було б чудово! Працюємо над цим. До обговорення залуємо обов'язково також міську раду.

– Що тобі дав університет?

– Багато хвилювань (сміється – прим. авт.). Тому часто п'ю чай із м'яти. Жартую! Звісно, переймаюся кожною справою, бо хочеться, аби все було якнайкраще. Насправді УжНУ дав мені дуже багато. По-перше – розвиток. Саме тут я, напевно, стала універсальним солдатом, особливо виконуючи різні завдання в нашому центрі.

До того ж це – соціально-психологічна діяльність. Ми відповідаємо на офіційні листи, організуємо заходи, ведемо на громадських засадах сторінки, знімаємо контент для ютубу, тік-току. Щороку співпрацюємо з приймальною комісією, щоб легко й доступно інформувати абітурієнтів стосовно різних питань. Започаткували відеовідповіді. Наприклад, у понеділок нам ставлять запитання, у середу публікуємо відповідь. Якось було, пригадую, 168 запитань за день. Це крім чату, особистих повідомлень... Шалений темп.

– Звідки черпаєш ідеї?

– То все – моя команда. Ми просто сідаємо, аналізуємо, генеруємо ініціативи. Багато чого дали нам навчання, коли ми створювали молодіжний центр.

Там було багато тренінгів, воркшопів... Завдяки тим навчанням дізналися, як працювати з молоддю, почули про нові ефективні підходи. Нас учили бачити ідеї повсюди. Скажімо, як з асоціації «сумка», «блокнот» придумати щось. Усе робимо командно. Є думка – визначаємо, чи вона реальна. Якщо так – міркуємо, як її втілити. Наш колектив – маленька сім'я. Чітко проговорюємо кожен момент, розподіляємо обов'язки, у нас усі можуть замінити одне одного.

– Які у вас відділи діють? Нагадай, будь ласка.

– Гуманітарно-виховної роботи, сприяння працевлаштуванню та профорієнтації, соціально-психологічної служби й молодіжний центр «YouthHub».

– За що ти найбільше любиш Центр, у якому працюєш?

– За те, що ми креативні! Ми не колеги, ми – як члени сім'ї. На свята чи просто вечорами збираємося в когось удома. Спілкуємося, граємо в настільні ігри. І придумуємо нові ідеї :).

– Яку вважаєш найудалішою?

– Мабуть, наша улюблена дитинка – «Літній університет». У 2018 році започаткували такий трижневий табір для школярів. Уперше – для ужгородських десятикласників. Учні відвідували всі факультети. Крім ознайомлення з підрозділами, у програмі були перегляди фільмів, настільні ігри, майстер-класи, квести, екскурсії краєм і чимало іншого. Один раз у співпраці із Закарпатською ОВА організували такий захід (на два тижні) для школярів із різних районів. Цей проект для мене особливий. А ще згадала б про дні відкритих дверей. Ми започаткували загальноуніверситетські з відвідуванням безпосередньо факультетів. Ну й «Світлове кафе професій»: улаштуємо раз на рік, восени. Підрозділи представляють себе в один день. Є ще дні відкритих дверей факультетів. Учні заповнюють форму й ідуть о певній годині на той чи інший навчальний підрозділ. До переліку досягнень ще обов'язково віднесла б створення молодіжного центру «YouthHub». Я – одна із засновниць. Ми тоді виграли грант (ініціатором стала ГО «Простір молоді»), знайшли місце, зробили ремонт. Приміщення – інклюзивне. Створене не тільки для студентів, а й для всіх охочих. Це – перший молодіжний центр в Україні, відкритий як структурний підрозділ на базі закладу вищої освіти. Нині там вирує активне життя. Діє абсолютно самостійно, без жодних грантових коштів чи іншої підтримки ззовні.

– Які найближчі задуми?

– Плануємо профорієнтаційні виїзди в районні центри зі «Світловим кафе професій», яке зможе відвідати більше учнів із містечок. Ще хотіли б повернути Тиждень студентської дружби.

– Що вважаєш найдієвішим інструментом залучення абітурієнтів?

– Просто спілкування з ними. І добре ставлення, роз'яснення, скільки потрібно. Навіть на інтонацію звертають увагу. Най-

дієвіші – дні відкритих дверей факультетів. Учні можуть побачити, як відбувається процес навчання, посидіти в тих аудиторіях. Ось, наприклад, у мене є пари на першому курсі (доцентка кафедри української мови за сумісництвом, викладає на різних факультетах – прим. авт.), то зазвичай питаю: чому саме ця спеціальність? І мені вже кілька студентів сказали, що вони були на Дні відкритих дверей, де й остаточно визначилися з вибором.

– Що це за спецкурс «Професійний імідж учителя української мови»?

– Я зараз паралельно веду уроки (волонтерю – усміхається – прим. авт.), щоб краще формувати цей курс. Мала спеціальне навчання.

– І які ключові поради для творення доброго професійного іміджу?

– Там чимало всього. Насамперед – слід залишатися людиною, бути активним слухачем.

– Чи вмієш відпочивати, чи, зрештою, буваєш колись без телефону?

– (Сміється – прим. авт.). Насправді відпочивати люблю, але це не завжди вдається. За принципом: дуже чекала літа, яке вже минуло :). Тож чекаю наступного літа. Але крок зроблено: написала вже заяву на відпустку. І спробую бути без телефону.

– Який твій ідеальний відпочинок?

– Поїхати в гори, де немає зв'язку. У мене бабуся із села Люта. Коли туди їду (а там багато роботи фізичної), то й найбільше відпочиваю. Ось була в Італії якась у відпустці. Але, приїхавши, зовсім не відчувала, що відпочила, бо залишалася весь час на телефоні. Потім поїхала до бабусі: зв'язку немає... Я за п'ять днів настільки відпочила, що повернулася новою людиною. Ліс, гори, якісь походи – найкращий відпочинок.

– Що найбільше цінуєш у людях?

– Чесність і простоту.

– Чи такою дорослою, як ти є, уявляла себе й у дитинстві?

– У мене були два варіанти: або бути вчителькою в школі, або юристкою. Потім вступила на філологічний факультет УжНУ й рухаюся далі цим шляхом. Подобається викладання. Ще волонтерю для учнів, які мають освітні втрати. Якщо подумати, то все склалося навіть краще, ніж я уявляла.

– Чому ти свого часу обрала УжНУ?

– Жила в Ужгороді. Хотіла до Львова, але батьки сказали: «То дуже далеко». Одного разу мені мама принесла таку велику товсту книжку, де йшлося про різні спеціальності нашого вишу. Обирала між філологією, юриспруденцією та політологією. Про вибір уже знаєш...

– Добре, не затримую більше. Спасибі, що розповіла про себе. Наснаги тобі, відпочинку без телефону. Ну й, гадаю, ми невдовзі запишемо нове інтерв'ю з нагоди відновлення «Ювентусу».

– Хотілося б...

Мирослава Гараздій, «Погляд».

«Сакура-квест» в УжНУ

У нашому університеті відбулася «Сакура-квест», участь у якій взяли всі факультети. Захід улаштували Студентська рада й Первинна профспілкова організація студентів УжНУ разом із ГО «СОМ Закарпаття». Старту передувало жеребкування учасників. Загалом було сформовано 10 команд – по два факультети в кожній. Від підрозділів брали участь троє охочих студентів.

Місце гри – центр Ужгорода: від факультету здоров'я та фізичного виховання до юридичного. Учасники мали пройти шість локацій, на кожній виконували завдання та отримували підпис (як підтвердження), а також – підказки, куди йти далі. Завдання відповідали тематиці підрозділів. Наприклад, на юрфаку учасників звинувачували

в злочині, тож слід було себе виправдати на суді. Тим часом на факультеті здоров'я та фізичного виховання команда долала смугу перешкод. Також були локації на хімічному, медичному, біологічному та фізичному факультетах. Я брала участь у цьому квесті, і для мене найважчим стало завдання на фізфаку, де довелося під'єднувати дроти до мікросхеми. Та загалом квест сподобався. Гадаю, ще більшої атмосфери та азарту додав проливний дощ, який супроводжував нас увесь шлях. Завдяки цій грі я по-новому подивилася на студентів УжНУ, адже незважаючи на несприятливі погодні умови, учасники продовжували квест і проходили його із задоволенням. Я відчувала командний дух звідусіль, ніхто не сварився, не дорікали

одне одному. Ми мокнули, бігали, падали – і це було весело.

Я також поспілкувалася з іншими учасниками, щоб почути про враження. «Квест був дуже цікавим. Погода трохи зіпсувала атмосферу, та це ні від кого не залежить», – розповів Юрій Герич із біологічного факультету. «Мені весело біглося під дощем. Я радий, що взяв участь у заході», – зазначив Дмитро Герасимов із природничо-гуманітарного фахового коледжу.

Поки тривало підбиття підсумків, організатори приготували чай та солодощі, щоб зігріти мокрих учасників. У підсумку 3 місце посіла команда філологічного й фізичного факультетів, 2 – економічного та ПГФК, 1 – інженерно-технічного й географічного. Ось що сказав один із капітанів команди переможців: «Коли Ілля витягнув аркуш із написом ІТФ, нас об'єднало бажання перемогти. Одразу вибрали правильну тактику. Викладалися на всі 100 відсотків – і перемогли. Ми хотіли й ми це зробили», – додав Іван Богдан, капітан команди інженерно-технічного факультету.

Захід об'єднав студентів різних факультетів, дав змогу познайомитися з новими людьми й водночас весело провести час. Сподіваємося, подібних квестів у майбутньому буде більше.

Крістіна Крицька,
студентка
відділення журналістики.

Вино з душею університету

УжНУ вражає на всеукраїнському конкурсі

Вина Ужгородського національного університету вперше взяли участь у Всеукраїнському конкурсі «Сорт і ґрунт. Мікровиноробство» у Києві – і одразу з перемогою. Сухі вина «Трамінер рожевий» і «Черсегі фюсереш» 2023 року отримали срібні медалі, набравши по 83,1 бала зі 100.

УжНУ представив вина під новим брендом «Derenus Wine». Це – історична назва місцевості, де вирощується виноград: із часів Австро-Угорщини znana як Derenus. Відображена й у новому логотипі виноробні, що гармонійно поєднується з професійно оформленими етикетками на пляшках. За словами завідувача

кафедри плодоовочівництва і виноградарства, доцента Віталія Симочка (див. фото), успіх вин зумовлений якісним виноградом, який вирощує університет за сучасними інтенсивними технологіями. Із 2017 року УжНУ активно розвиває напрям мікровиноробства й уже має амбітні плани: створити сучасні лабораторії для контролю якості та представити свої вина на міжнародному рівні.

Таким чином, альма-матер не лише здобуває визнання на полі науковому, а й перетворюється на центр виноробного мистецтва серед українських вишів.

Євгенія Павлице,
студентка
відділення журналістики.

Між Україною та Словаччиною формується міцний журналістський міст

Досвідом роботи в умовах війни, у волонтерстві,

планами щодо подальшої співпраці з українськими медіа

ділилися на одній із зустрічей словацькі журналісти Міхал Франк та Адам Парішел. Із перекладом та комунікацією допомагала Юлія Жиленко.

М.Франк ще з 2014 року співпрацював із закарпатськими журналістами. І хоч війна багато що змінила, та бажання розповісти світові правду про Україну лише зміцнилось. Із 2022-ого, після повномасштабного вторгнення, Міхал регулярно приїжджає до України, висвітлює події. Спочатку як журналіст, нині і як волонтер. Улітку відвідав конференції в нашому краї, а тепер повернувся, як і обіцяв, для живого діалогу з українськими колегами.

А.Парішел – журналіст, який веде власну інформаційну

агенцію та сайт, що спеціалізується на тематичі НАТО. Разом із Міхалом приїхали на Закарпаття, бо відчувають особливу близькість до регіону й прагнуть поглибити зв'язки між українськими та словацькими медіа. Гості впевнені: саме сусіди мають тримати зв'язок, обмінюватися інформацією й досвідом. Присутнім на зустрічі показали друковані видання, репортажі та інші власні публікації. Зокрема, ішлося про потяг із Кошиць до Мукачева – приклад того, як журналістика допомагає будувати мости між країнами.

Міхал наголосив, що в Словаччині не всі розуміють, що насправді відбувається в Україні, тож вважає своїм обов'язком пи-

сати про війну. Попри деякі докори колег у власній країні щодо частоти його публікацій про нас переконаний: правду має знати якомога більше людей.

Журналісти також відвідали Херсон, де спілкувалися з військовими, перебували в укриттях. Цей досвід лише поглибив розуміння ситуації й бажання ділитися побаченим.

Гості відкриті до співпраці з українськими студентами: якщо хтось забажає писати про Словаччину – звертайтеся до Міхала. Він щомісяця приїжджає на Закарпаття та зацікавлений у створенні спільного інформаційного простору.

Аліна Терпак,
студентка
відділення журналістики.

Момент у кадрі: Сергій Денисенко про фотографію та місто

До редакції «Погляду» завітав Сергій Денисенко – знаний ужгородський фотограф, громадський діяч і педагог. У межах чергового засідання Пресклубу молодого журналіста «Медіаперспективи» студенти мали змогу не лише поспілкуватися з автором унікальних світлин, а й побачити його фотоальбоми. У кожному з них – шматочок великої мандрівки, закарбований у знімках.

Пан Сергій поділився любов'ю до подорожей, особливо до гір. Саме там, за його словами, народжуються найщиріші світліни. «Я люблю фото, де є спійманий момент», – зізнається митець. Для нього фотографія – не лише ремесло, а й спосіб бачити світ по-іншому.

Також гість коротко розповів

присутнім про історію фотографії – як усе починалося, як змінювалися техніка, підходи та погляд на знімки впродовж десятиліть. Згадував про перші камери, плівку, перехід до цифрових технологій, нові можливості для митців сьогодні.

«Сакури о шостій ранку, весілля після обіду, а наступного дня – зйомка сміттєвих баків на замовлення» – саме так виглядають будні фотографа, котрий не обмежує себе жанрами. Це дозволяє завжди залишатися в тонусі, а головне – не втрачати інтересу до професії.

Проте, як зізнається гість, шлях до фаху, який сьогодні приносить стабільний дохід, був непростим. Тривалий час знімки залишалися тільки захопленням, що поступово переросло у

справу життя. Наполегливість, постійна практика й віра в себе допомогли С.Денисенку досягти професійного рівня.

Особливе захоплення в сту-

дентів викликала презентація торішньої роботи фотографа – спільного проекту з журналісткою та краєзнавицею, випускницею відділення жур-

налістики Тетяною Літераті під назвою «Ужгород колись і нині». Фотоальбом у вигляді книги ілюструє, як змінився обласний центр Закарпаття крізь роки. У виданні з майже ідентичного ракурсу за допомогою сучасних світлин відтворено ті місця, що й на архівних фото. Такий візуальний діалог між минулим і теперішнім міста неабияк вразив аудиторію – кадри захоплювали точністю, атмосферністю та глибоким змістом.

Зустріч залишила чимало вражень і надихнула студентів на пошук власного «спійманого моменту» – у творчості, у професії, у щоденних спостереженнях.

Ванесса Коряк,
студентка
відділення журналістики.

«Золото» і «срібло» для УжНУ

У Коломиї відбувся чемпіонат України з класичного пауерліфтингу серед студентів закладів вищої освіти. У цих змаганнях виступили й представники Ужгородського національного університету, посівши шосте місце в командному заліку. Від УжНУ було двоє спортсменів, котрі тренуються в секції атлетизму кафедри фізичного виховання – Богдана Семенова та Артем Сіромолот.

Чемпіонкою серед жінок у ваговій категорії до 52 кг із сумою 300 кг стала Б.Семенова, студентка 6 курсу медичного факультету. Вона перевершила всіх конкуренток у трьох вправах: присіданні (112,5 кг), жими лежачи (60 кг), тязі (127,5 кг). Сила й майстерність забезпечили дівчині титул абсолютної чемпіонки. Тренер спортсменки, заслужений працівник фізичної культури і спорту України, старший викладач кафедри фізичного виховання Андрій Федорішко розповів:

«Дуже талановита, інтелектуальна. У жими й тязі перевершила власні рекорди».

Артем Сіромолот, другокурсник факультету здоров'я та фізичного виховання, став срібним призером із результатом 597,5 кг серед чоловіків у ваговій категорії до 93 кг. До того ж посів 2 місце в абсолютній першості. На думку Андрія Андрійовича, «перемога студентів була прогнозованою. Навіть незважаючи на те, що спортсмени виступали з травмами: в Артема – надрив зв'язок коліна, а в Богдани – сухожилля одного з суглобів. Однак змогли показати високі результати».

У планах команди нашого університету – здобуття атлетами звання майстра спорту на чемпіонаті України серед дорослих. Отож бажаємо нових досягнень ужнівцям!

Аліна Глуханіч,
студентка
відділення журналістики.

«Студвесна» – таланти розквітають

У кожному з нас прихований талант, а весна – найкращий час, щоб йому розквітнути. Під гаслом «Весна породжує талант, а талант породжує мистецтво!» в Ужгородському національному університеті відбулося щорічне свято творчості – «Студвесна-2025».

Місце для всіх глядачів не вистачало, але знаходили шляхи, як залишитися в залі. Цьогоріч здобувачі фаху змагались у трьох жанрах: відеопредставленні, вокалі й танці. Від першої до останньої хвилини захід був наповнений емоціями, патріотизмом та силою мистецтва. Особливою частиною вечора став благодійний аукціон військових трофеїв. Його вели студенти відділення журналістики: ветеран 81-ої окремої аеромобільної Слобожанської бригади Микита Пацаловський і Нікіта Лісовець. Серед лотів – гільзи, тубуси, танкові снаряди. Найдорожчим виявився тубус від танкового снаряду, який

придбав філфак за 4500 гривень.

Захід розпочався хвилиною мовчання – на знак пошани всіх, хто загинув на війні. Вітальним словом подію відкрила проректорка з науково-педагогічної роботи, професорка Мирослава Лендьял: «Цей зал ніколи не бачив стільки молоді, сповненої енергії. Хай вечір надихне нас ставати кращими».

Програма мала 2 блоки: вокальний і танцювальний. За кожен мистецький жанр за 10-бальною шкалою учасників оцінювало авторитетне журі, яке, зокрема, зазначило, що було складно обирати переможців, адже кожен факультет презентував себе якнайкраще.

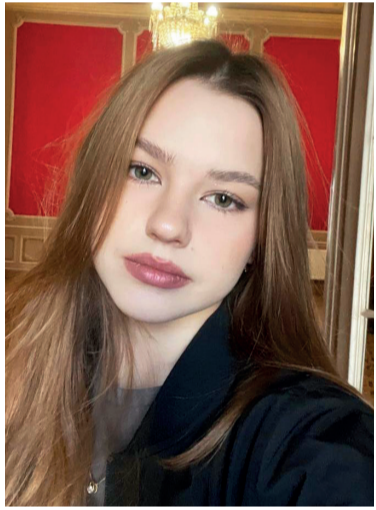
Та все ж тріумфаторів визначили. У жанрі «Відеопредставлення» переміг філологічний факультет – як на думку суддів, так і на думку глядачів. Друге місце посів факультет інформаційних технологій, а третім фінішував факультет міжнародних економічних відносин.

У вокальному конкурсі перемогу здобув факультет іноземної філології. Філологічний посів другу сходинку, а третю розділили медичний підрозділ № 2 і стоматологічний. Номінацію «Глядацькі симпатії» визмагав факультет міжнародних економічних відносин.

Переможцем танцювальної частини став філфак. Медичний посів друге місце, а медфак № 2 та юрфак – третє. Свою прихильність глядачі віддали факультетові міжнародних економічних відносин. За загальними результатами, «бронзу» отримав медичний факультет, «срібло» – ФМЕВ, а «золото» – філологічний. Подія стала підтвердженням важливої ролі творчості в житті університетської спільноти та продемонструвала високий рівень підготовки студентів у різних видах мистецтва.

Діана Шкабура,
студентка
відділення журналістики.

Великодній кошик студентів: традиції з усіх куточків країни

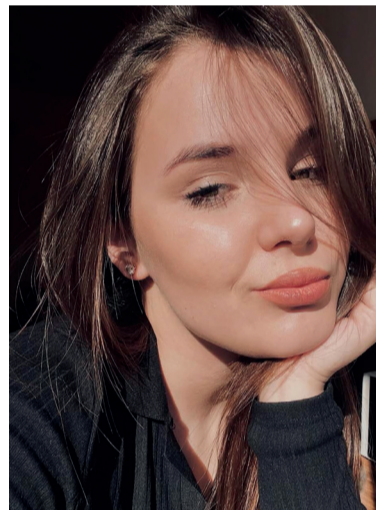
Ксенія Бонюк

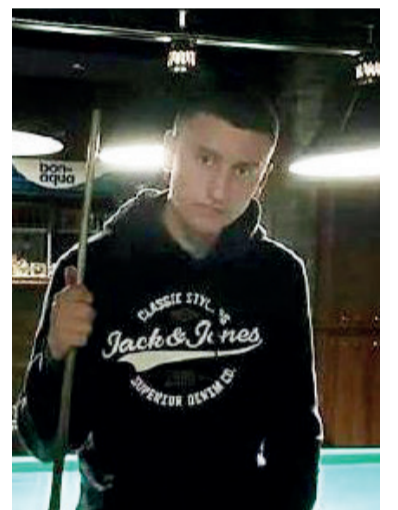
Юлія Кут

Каріна Ханайчук

Аліна Столяр

Василь Рішко

Великдень – одне з найсвітліших та найочікуваніших свят року (цьогоріч 20 квітня). Для багатьох здобувачів фаху УжНУ це не лише релігійне дійство, а й можливість згадати традиції, об'єднатися із сім'єю та відчути частинку дому через великодній кошик. Поспілкувавшись із нашими студентами з різних областей, я дізналася, що саме вони кладуть до нього та як зберігають родинні звичаї, перебуваючи далеко від дому.

Каріна Ханайчук, студентка 2 курсу філологічного факультету з Волинської області, розповідає, що в їхньому кошику обов'язково мають бути паска з поливою або шоколадом, крашанки, печена ковбаса, сало, м'ясо, хрін, сіль, сир, масло, свічка та вишитий рушник. Після служби родина сідає

до святкового столу, запалює свічку й вітається: «Христос воскрес!» – «Воістину воскрес!» Трапеза починається з паски або яєць, а за столом – традиційна «битва крашанками». Із дитинства Каріну вчили не розкидати крихти чи шкаралупу – усе має бути з повагою.

Аліна Столяр, першокурсниця факультету здоров'я та фізичного виховання зі Львівської області, каже, що в них у кошику завжди є варені розмальовані яйця, ковбаса, масло, хрін, сіль, паска, домашній сир, шинка та фігурка великоднього баранчика. Паску святять ще в суботу ввечері, а вночі вирушають на службу до церкви. У неділю снідають тільки тим, що було в кошику, а ще – обов'язково з глиняного посуду. Увесь день у церкві

дзвонять дзвони, і кожен охочий може піти подзвонити. У це свято приймають гостей і діляться святковим настроєм.

Василь Рішко, студент 2 курсу медичного факультету із Закарпатської області, додає: «У нашому кошику обов'язково має бути паска, варені яйця, часник, шовдар, пікниця й сіль. Згідно з традицією, паску повинен ділити чоловік, адже це вважається символом благословення й сили родини. Ще часто додаємо до кошика сало, ковбасу та сир, щоб урізноманітнити страви. Після святкового сніданку родина збирається разом, ділить страви, а також вітається: «Христос воскрес!» – «Воістину воскрес!»

Ксенія Бонюк, студентка 1 курсу філологічного факультету з Херсонської області,

розповідає: «У нас обов'язкові паска, яйця, ковбаса, сіль й вода, а далі – за бажанням. Моя сім'я кладе ще овочі та фрукти. Зазвичай о четвертій ранку йдемо до церкви, усі збираються на сніданок, стіл накривають із посвяченого. А вдень майже кожна сім'я або йде на природу або в когось удома відпочиває. Раніше ввечері в Будинку культури влаштовували виступи, але такого немає з 2022 року. Зараз, на жаль, піти до церкви в мой місцевості неможливо – немає ні священника, ні церкви, яка б діяла».

Юлія Кут, студентка 3 курсу юридичного факультету із Закарпаття, каже: «У моєму кошику обов'язково повинна бути паска, яйця, сир та сіль. Також я кладу шовдар, фрукти та овочі, у пляшку набираю вина для освячення. Великдень завжди

починається з ранкової служби в церкві, після якої разом із родиною сідаємо до столу. Ще за звичаєм, чоловік першим заходить до хати з кошиком, іде до кожної кімнати та кладе його на стіл зі словами: «Христос воскрес!» І лише після цього жінка ставить усе на стіл. Для нас дуже важливо зберегти ці традиції, навіть якщо доводиться святкувати далеко від дому».

Попри різноманіття звичаїв, для всіх студентів УжНУ Великдень – відчуття єдності та зв'язку з рідним домом. Навіть якщо доводиться перебувати далеко від нього. А великодній кошик – символ віри, сім'ї та культури, що передається з покоління в покоління.

Ванесса Коряк,
студентка
відділення журналістики.

Репетиторка словацької...

Софія Жупик, студентка відділення словацької філології, про перший досвід викладання

Скільки мов ти знаєш – стільки разів ти людина; іноземні мови завжди надавали більше можливостей для спілкування, а коли йдеться про вивчення мов сусідніх держав, то й поготів. Словацька мова – одна з таких. Її викладають і на відділенні словацької філології на базі філологічного факультету УжНУ. Саме там навчається С.Жупик – нині студентка 4 курсу та молода репетиторка.

Коли знайомі дізналися, що Софія навчається на словацькому відділенні, то поспішалися запитання, чи може стати репетиторкою. Із того часу дівчина повинна була методом проб та помилок, беручи приклад з інших таких колег, працювати з першими учнями. Головне – щоб було цікаво, легко та швидко опанувати новий матеріал.

С.Жупик намагається робити заняття якомога інтерак-

тивнішими. «Орієнтуючись на рівень учня, тему, можу знайти подкаст або відео, щоб шліфувати сприйняття мови усно. Відтак ставлю запитання, на які слухач намагається відповісти словацькою», – розповідає дівчина. Крім подкастів, Софія використовує ігри та флеш-картки. Основну увагу приділяє розмовним навичкам тих, хто вивчає мову.

Запорукою вдалого уроку

виступає дружня, невимушена атмосфера. Для репетиторки головне – щоб учень проводив час не тільки з користю, а й цікаво. Софія нещодавно почала навчати, але вже чує схвальні відгуки та бачить результати занять. С.Жупик гарантує втрату страху розмовляти словацькою та застосовувати знання.

Рената Яцко,
студентка
відділення журналістики.

За програмою обміну до Ужгородського національного університету прибули студенти Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького.

55 років натхнення

Марта Демчик – серце й душа філологічного факультету

14 квітня філологічний факультет особливо світвся теплом і вдячністю: ювілей зустріла М.Демчик, заступниця декана з виховної роботи, викладачка, організаторка, наставниця й просто людина, яку щиро люблять. Не просто 55 років життя, а 55 років сили, жіночності, глибини, безмежної відданості своїй справі.

Про Марту Іванівну студенти говорять не як про когось формального. Вона – та, кого хочеться слухати; та, хто вмє спрямувати, надихнути. Бачать у ній «один із тих основних

важелів, на яких тримається факультет». Вона – на кожній студентській події, з ідеями, із запалом, з усмішкою. Не просто підтримує студентські ініціативи, а живить їх. М.Демчик характеризують як дуже світлу й відкриту людину. Якщо щось не так – допоможе, якщо є ідея – підтримає, якщо сумно – зрозуміє. Завжди знаходить час. Ще дотримується й особливого стилю. Помітили? Навіть в одязі відчувається дух часу та молодого енергії.

Ірина Бондар, першокурсниця, згадує літературні вечори з

Мартою Іванівною, котра «вміє відчувати поезію якнайкраще». А Ганна Філей, третьокурсниця, називає ювілярку мамою філологічного факультету.

Емілія Ур, другокурсниця, відзначає здатність підтримати у складний момент, а Янош Сакалош, першокурсник, підкреслює: «Ця жінка збагачує світ довкола любов'ю, добром і радістю». «Вона є унікальною», – додає Едіта Кукаріна, другокурсниця. Студенти цінують пунктуальність наставниці, організованість, увагу до дрібниць. М.Демчик – справжня ге-

нераторка ідей і гарного настрою. А ще, як виявляється, дуже любить прогулянки – можливо, саме в них знаходить натхнення для нових проєктів.

Такі люди, як Марта Іванівна, – рідкість. І щастя мати таку людину поруч щодня.

Євгенія Павлице,
студентка
відділення
журналістики.

Дещо про Новруз Байрам і не тільки...

Із життя й традицій закарпатських азербайджанців

Ми звикли чути про ромів, поляків, румунів, угорців, але не забуваймо й про представників інших національних спільнот, які також живуть на Закарпатті. Ви щось знаєте про азербайджанців? Якщо ні, тоді це – шанс познайомитися з ними через одну сім'ю та більше дізнатися про традиції й життя.

Історія наших героїв розпочинається із самого дитинства. Заман Гасанов народився в місті Ленкоран, а його дружина – Разіят Маммедова – у місті Закатала. Із дитинства вони пам'ятають, як проводили Новий рік. Для азербайджанців – Новруз Байрам. Це свято відбувається навесні 20–21 березня, коли день і ніч рівні: на них припадає по 12 годин. Таким чином, можна сказати, що це – прощання із зимою й зустріч весни. **Заман розповів**, як минало свято для нього:

– Ми з друзями за 15 днів до свята вночі ходили до сусідів, наряджалися в костюми та грали на різних інструментах. Я – на барабані. Одягалися по-різному, але головне – щоб нас не впізнали. Нам потім за наших мініперформанси давали грошей. А ще ми стукали в двері до сусідів. І щойно ті відчиняли – ми одразу кидали один капелюх у квартиру, а господарі заповнювали його солодощами, грошиками та всілякими дрібничками, а потім ставили на поріг, і ми спритно вихоплювали свої подарунки та йшли до інших сусідів.

Поки хлопці бавилися, заходячи до сусідів, у дівчаток усе було значно скромніше. Вони готували солодощі для святкового столу. Ось що про це **говорить Разіят**:

– Ми з дівчатками сідали, готували солодощі, прикрашали їх візерунками. Візьмімо шакер-буру. Брали пінцет і на м'якому тісті малювали. Кажуть, у кого красивіше виходило – та й готова вийти заміж. Також особливість цього свята: на столі обов'язково має бути сім страв, які починаються літерою «с».

Вищеназваних традицій дотримуються досі. Як і на всім відомий Рамадан – період обов'язкового для мусульман посту. Упродовж місяця відмовляються від прийому їжі, пиття, куріння та інтимної близькості. Піст починають зі світанком і закінчують після заходу сонця. Суть Рамадану полягає не в тому, щоб очистити організм, а в тому, щоб відчути, як живуть бідні люди, котрі голодують, і зрозуміти, що варто дорожити кожною крихтою хліба.

Разіят та Заман є представниками різних етносів Азер-

байджану. Вона – аварка, а він – талиш. Пара познайомилася, коли Заман переїхав навчатися у військово училище до міста, де жила майбутня дружина. Після довгого спілкування справа дійшла до сватання. Заведено проводити три сватання: першого разу одна сторона відправляє запрошення й дає відмову на шлюб, удруге відбувається те ж саме, але вже запрошення надсилає інша сторона, а «з третьої спроби» молодят благословляють і бажають їм міцного шлюбу. Якщо говорити про весілля, то їх звичай два: для дружини й для чоловіка, але Заман і Разіят вирішили об'єднати: провели тільки одне свято. Наречена одягає білу, розкішну сукню та має такі ж білі підбори. Заведено на їхній підшві писати імена подружок нареченої. Чие ім'я зітреться першим – та далі виходить заміж.

...Ось уже й весілля позаду, і час будувати майбутнє, яке сімейна пара вирішила облаштувати в Україні, у Мукачеві. А чому саме Закарпаття?

– Причина проста, – каже **глава сім'ї Гасанов**, – тут сестра моя проживає. Приблизно 2007 року я вирішив навідати її й пробув у Мукачеві три місяці. Мені вистачило цього часу, щоб зрозуміти, наскільки тут красиво й спокійно.

Цікавий факт: у Замана були одногрупники-українці, які підтримали товариша й навіть навчили його нашої мови. Довго

не думаючи, сім'я вирішила переїхати – і ось уже понад 15 років живе на Закарпатті.

Як адаптувалися до нового місця й оточення?

– Багато що встигло трапитися. Мій чоловік спочатку займався експортом деревини, потім перейшов на ресторанний бізнес, а тепер уже є головою фонду релігійної організації мусульман на Закарпатті. Я ж не змінювала спеціальність, стабільно працювала масажисткою, але тепер уже є косметологинею та фахівчицею із корекції фігури, – **розповіла Разіят**.

Основною особливістю ресторанного бізнесу **Замана** було меню, у якому – усі традиційні страви та солодощі азербайджанської родини:

– У нас була незвичайна кухня. Ми скрізь кладемо лавангін, це така начинка для курки й риби, але ми також використовуємо її під час приготування баклажанів. Потім у нас є запіканка під назвою кюкю, фісінджан – добавка до плову, звичайний розсипчастий плов, люля-кебаб, шашлики, шаурма, бастурма, долма з виноградного листя. Ну й загалом у нас дуже різноманітна кухня, але, на жаль, довелося припинити бізнес.

Після закриття кухні **Заман** не довго сидів без роботи й створив релігійну організацію для мусульман Закарпаття. Заман знає багато людей, які сповідують іслам, але жодного разу не бачив організації для

них. Тож вирішив ініціювати:

– Річ у тім, що в нас, на відміну від християн, ховають людей зовсім за іншими звичаями. Ось у трину кладуть у білому простираллі, а не в одязі. А також є проблема в тому, що мусульман ховали слов'яни або інші мусульмани без молитви, а це – важлива частина. Тож нам виділили місце на цвинтарі, і я проводжу похоронні ритуали.

Усі ми знаємо про конфлікт між Азербайджаном і Вірменією, який дуже схожий на сьогоднішню війну. Як наші герої ставляться до України?

– Ми всією душею любимо Україну й, безумовно, перебуваємо на її боці. Нам близька ця ситуація, і наш народ прекрасно розуміє, хто лиходій, а хто герой. У мого чоловіка є благодійний фонд «Спалах», куди надходить допомога з Німеччини. Азербайджан теж дуже допомагає нам. Наприклад, нафтова компанія «SOCAR» доставляє соларку.

Дивовижно, наскільки багатонаціональним є Закарпаття, але ще дивовижніше те, що кожен народ може показувати, розповідати й розвивати історію своїх традицій, звичаїв і культуру за межами рідних територій. І свідчення того – герої цієї публікації, які познайомили ближче зі східним життям, перебуваючи далеко від батьківщини, і допомогли розширити наш світогляд.

Рушана Гасанова,
студентка
відділення журналістики.

ДО УВАГИ ЧИТАЧІВ!

Читайте «Погляд» на сайті Ужгородського національного університету за покликанням: uzhnu.edu.ua/uk/cat/university-poglyad/issues. А з найважливішими матеріалами номера ознайомлюйтеся на сторінці газети в соціальній мережі «Фейсбук»: www.facebook.com/uzhnu.poglyad.

АНЕКДОТИ

На іспиті студент тягне квиток – не знає. Тягне другий, третій – те саме. І так четвертий, п'ятий... Викладач бере його заліковку і ставить «три». Інші обурюються:

– За що?
– Як за що, – каже професор, – якщо шукає, значить, щось знає.

Професор, утомлений витягати студента на «трійку»:

– Ну добре... Скажіть, із якого предмета читали лекції?
Студент мовчить.
– Скажіть хоч би, хто читав?
Студент мовчить.
– Запитання-підказка: Ви або я?

На початку іспиту викладач

звертається до студентів:

– Не хвилюйтеся, усі дістануть позитивну оцінку.
– А позитивна – це яка?
– Більша за нуль!

Викладач:
– Хто відповідь на моє питання – може йти додому. Готові?
– Так. – Каже студент і виходить з аудиторії.

ПОГЛЯД

Орган вченої ради Ужгородського національного університету. Замовлення № 870. Ціна – безкоштовно. Виходить щомісяця. Номер підписано до друку 06.05.25. Засновник і видавець – ДВНЗ «Ужгородський національний університет». 88003, м. Ужгород, вул. Підгірна, 46. Номер надруковано у видавництві «А-Прінт»; 46010, м. Тернопіль, вул. Текстильна, 28. Тел.: (352) 52-27-37, 067-350-17-94. Наклад – 1000 примірників. Формат А3, 2 ум. друк. арк. Реєстраційне свідоцтво ЗТ № 449/41 від 7.02.2008. Відповідальність за зміст публікацій покладається на авторів. Відповідальний за випуск номера: В.Ю.Тарасюк.

Головний редактор:
В.Ю.Тарасюк.

Художній редактор:
С.Ю.Скиба.

Коректор:
М.Б.Гараздій.

Адреса редакції: 88016, м. Ужгород,
вул. Університетська, 14 (ауд. 424).

Поштова скринька:
poglyad@uzhnu.edu.ua

Телефон редакції:
067-880-85-71.